

EPPAM BÜLTENİ

İstanbul Aydın Üniversitesi

EPPAM

Yıl 2, Sayı 6, Haziran 2017

AVRUPA BİRLİĞİ SÜRDÜRÜLEBİLİR ENERJİ HAFTASI

Avrupa Birliği Sürdürülebilir Enerji Haftası kapsamında EPPAM Türkiye Avrupa Birliği nezdinde Türkiye'yi temsil etti. Sürdürülebilir

Enerji için Sürdürülebilir Yaşam Afiş Tasarım Yarışması kapsamında etkinliğe destek verildi.

İçindekiler

•••

AB Sürdürülebilir Enerji Haftası	1
EPPAM Yayın-Europe as Global Actor	2
Hong Kong Üniversitesi'nin Daveti	3
ISA Grant	3
Doğu Akdeniz	4

EPPAM YAYIN-EUROPE AS GLOBAL ACTOR 2017 INTERNATIONAL CONFERENCE: “Challenges to the Europe: Rise of Populism and Russian Aggression”

EPPAM Müdürü Yrd. Doç. Dr. Filiz Katman'ın “Challenges to the Europe: Rise of Populism and Russian Aggression” başlıklı bildirisi Europe As Global Actor International Conference 2017 için kabul edildi. Bildiri, Avrupa'nın son dönemde karşı karşıya kaldığı yükselen popülizm, Rusya'nın artan agresif politikası ve mülteciler meselelerini ele alıyor.

EGA EUROPE AS A GLOBAL ACTOR
ISCTE-IUL INTERNATIONAL CONFERENCE | JUNE 19 + 20 | 2017

ISCTE IUL
Instituto Universitário de Lisboa

CEI IUL
Centro de Estudos Internacionais
ISCTE-INSTITUTO UNIVERSITÁRIO DE LISBOA

PANEL
7 Nisan 2010
**TÜRKİYE PETROL PİYASALARI:
'Dünü, Bugünü'**

Moderatör:
Prof. Dr. Hasan SAYGIN / İstanbul Aydın Üniversitesi Hekim Yardımcısı

Paneller:
Mehmet İMİŞ / Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu - EPDK Denetim Dairesi Başkanı
Dr. Erol METİN / Petrol Sanayi Derneği - PETDER Genel Sekreteri
Prof. Dr. Yılmaz I. ASLAN / İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
Serhan PİYADE / ODTÜ Mecuslar Derneği Enerji Komisyonu Üyesi, Hukukçu

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

EPPAM
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

7 Nisan 2010, Çarşamba 14.00 - İstanbul Aydın Üniversitesi Florya Yerleşkesi A Blok Konferans Salonu

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
**KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, ÇEVRE VE ENERJİ
I. ULUSLARARASI SEMPOZYUMU**
KÜRESEL İSTİKRARA YÖNELİK KÜRESEL TEHDİTLER VE FIRSATLAR
GLOBAL CLIMATE CHANGE, ENVIRONMENT AND ENERGY I. INTERNATIONAL SYMPOSIUM
GLOBAL CHALLENGES & OPPORTUNITIES TO GLOBAL STABILITY

**İklim Değişiyor
Yerküre akıp gidiyor...**
25 Nisan 2011
25 April 2011
Florya Yerleşkesi,
A Blok Konferans Salonu

EPPAM

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

İklim Değişiyor yerküre akıp gidiyor...
“aydınlık bir yarın için bugün harekete geçiyoruz”

**KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, ÇEVRE ve ENERJİ
I. ULUSLARARASI SEMPOZYUMU**
KÜRESEL İSTİKRARA YÖNELİK KÜRESEL TEHDİTLER & FIRSATLAR
GLOBAL CLIMATE CHANGE, ENVIRONMENT AND ENERGY
I. INTERNATIONAL SYMPOSIUM
GLOBAL CHALLENGES & OPPORTUNITIES TO GLOBAL STABILITY

25 Nisan 2011

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ 09.00-18.00
Florya Yerleşkesi - A Blok Konferans Salonu
EPPAM

HONG KONG ÜNİVERSİTESİ'NİN DAVETİ

EPPAM, Hong Kong Üniversitesi ve International Studies Association tarafından Pasifik Yüzyılı hakkında konuşma yapmak üzere Hong Kong Üniversitesi'ne davet edildi.

Pasifik'teki gelişmelerin ele alınması ve bölgenin potansiyeli hakkında araştırmada işbirliği yapılması, Avrasya ile ilgili konuların uzmanlar tarafından ele alınması öngörüldü.

ISA GRANT

International Studies Association (ISA) tarafından EPPAM Müdürü Yrd. Doç. Dr. Filiz Katman'a "Turkish Contributions to IR" çalışması için fon verildi.

OP-ED: DOĞU AKDENİZ'DE OYUN DEĞİŞTİRİCİ FAKTÖR ENERJİ

*Yrd. Doç. Dr. Filiz Katman,
Müdür, EPPAM*

Jeopolitik, yani devletlerin coğrafi özellikleriyle siyasetleri arasındaki ilişkileri inceleyen bilim dalı, önemini gittikçe artıran faktörlerden biri olarak dünya siyasetini şekillendirmektedir.

Dünyadaki çatışma bölgelerine bakıldığında neden ve sonuçlarının değerlendirilmesinde jeopolitik açıdan değerlendirme, büyük resmin görülmesinde önem arz eder. Bu açıdan bakıldığında görülecek olan resim, tarafların çıkarlarının daha net görülmesine ve niçin sorusunun daha kolay yanıtlanmasına yardımcı olmaktadır.

Günümüz dünya siyasetine bakıldığında gündemde üst sıralara çıkan, hakkında yapılan değerlendirme sayısında gözle görülür bir artış yaşanan, tabiri caizse parlayan coğrafyaların başında Doğu Akdeniz gelmektedir. Akdeniz'in doğusunda yer alana Kıbrıs adası, İsrail, Filistin (Gazze Şeridi), Ürdün, Lübnan,

Türkiye ve Suriye'yi içine alana bölge olarak tanımlandığı düşünülecek olursa son dönemde dünya siyasetinin en önde gelen konularının bu coğrafyalarda gerçekleşmesi bu tespiti doğrular niteliktedir. Yükseliş, güneşin yükselişi anlamına gelen 'Levant' olarak da tanımlanan Anadolu ve Mısır arasında kalan bölgenin 45,3 ila 58-62 milyon (2010-2030) kişilik nüfus kapasitesine sahip olacağı öngörülmektedir

Doğu Akdeniz'in son dönemde öne çıkmasında en önde gelen faktör olarak enerji karşımıza çıkmaktadır ve enerji, bölgede oyun değiştirici bir nitelik arz etmektedir. Ekonomi güvenliğinin enerji güvenliğine bağımlılığı göze alındığında, son dönemde Doğu Akdeniz'de keşfedilen enerji rezervlerinin paylaşım savaşına konu olduğu görülmektedir. Hâlihazırda 8 önemli havzaya bölünmüş olan bölgedeki havzalar şunlardır: Kıbrıs havzası, Eratosthenes High, Latakia havzası, Levant havzası (önemli doğal gaz bölgeleri, çoğu İsrail'in karasularında ancak Kıbrıs ve Filistin

bölgelerinde de önemli keşifler mevcut), Judea havzası, Nile Delta havzası, Kuzey Arap Sahası, Zagros Sahası.

Amerikan Enerji Enformasyon İdaresi (Energy Information Administration-EIA) raporuna göre Doğu Akdeniz'de toplanmış kanıtlanmış petrol rezervi dünyadaki diğer rezerv bölgelerine kıyasla daha az (2,5 milyar metreküp-bcm), LNG açınsından çıkarılmamış rezervin 3,1 milyar metreküp olduğu ifade ediliyor. Kıbrıs açık sularında ve Levant bölgesinde tahmini doğal gaz rezervinin 1265 milyar metreküp olduğu, kısa dönemde yapılacak arama çalışmalarıyla bu rakamların artabileceği Uluslararası Enerji Ajansı (International Energy Agency-IEA)'nın raporunda belirtiliyor.

Bölge içinde yer alan ve 2011 yılından bu yana yüzyılın en büyük insanlık dramının yaşandığı Suriye, 2,5 milyar varil (2013) ile Doğu Akdeniz'de en büyük kanıtlanmış ham petrol rezervine ve 8,5 trilyon metreküp (trillion cubic feet-tcf) doğal gaz (2012) rezervine sahiptir. Lübnan ve Filistin

bölgesi çok büyük olmamakla birlikte off-shore aramalara başlanmasıyla petrol ve doğal gaz potansiyeli artabilir. Akdeniz'deki uçak gemisi olarak tanımlanan Kıbrıs'ta Güney Kıbrıs Rum Yönetimi 2003 yılında Mısır'la başladığı Doğu Akdeniz'de petrol ve doğalgaz arama anlaşmasına, 2007'de Lübnan, Suriye ve İsrail ile devam etmişti. 2009'da, Kıbrıs açıklarında Güney Kıbrıs'ın sözde "münhasır ekonomik bölgesi" içinde Güney Kıbrıs Rum Yönetimi adına petrol araştırma çalışması yapan Panama bandıralı Norveç araştırma gemisine Türk savaş gemisince müdahale edildiği haberleri Rum basınında çıkmıştı.

Doğu Akdeniz'de suların ısınmasına neden olan bu gelişmenin fitilini ise Türkiye ve İsrail arasında yaşanan krizin sonrasında, 11 yıl aradan sonra ilk kez Rum Lider Dimitris Hristofyas'ın İsrail'de üst düzey protokolle ağırlanması ve ağırlamanın ardından daha önce İsrail'le de doğalgaz arama anlaşması imzalayan Rum Yönetimi'nin İsrail'le 17 Aralık 2010'da iki ülkenin denizde münhasır ekonomik bölgelerinin (MEB)

sınırlarını belirleyen anlaşmayı imzalaması sonrasında sürecin hızlandırılmasını istemesi ateşlemiştir. Türkiye'nin uyarıları ve ortak çalışma çağrılarına rağmen Ada'nın güneyinde ihaleye çıkan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin, Eylül 2011'de petrol arama sahalarından birini alan ABD'nin Noble Energy şirketiyle sondaj çalışmasını başlatmıştır.

Kıbrıs'ta ilk keşif, 2011 yılında Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile İsrail arasında Doğu Akdeniz'de doğal gaz arama çalışmalarına yönelik imzalanan anlaşma sonrası Afrodit sahasında tespit edilen rezerv miktarı 129 bcm gaz, 9 Mb cond. Doğu Akdeniz'i parsel olarak 12 sahaya ayıran Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY), ihalelerle, 12. parseli ABD'li Noble Enerji'ye, 2-3-9 nolu parselleri ENI'ye, 10 ve 11 nolu parselleri de Total'a verirken 2. sahayı İtalya ve Fransa'ya verdi.

GKRY Ticaret, Sanayi ve Turizm Bakanı Solon Kassinis Avrupa'dan Asya'ya "Güney-Kuzey" Enerji Koridoru olarak tanımladığı projeye Doğu Akdeniz'in önemini bir kez

daha ortaya koymuştur. Bu koridor, Doğu Akdeniz bölgesini kapsamlı işbirliği ve dayanışmaya dayalı sürdürülebilir ve dengeli ekonomik kalkınma bölgesi haline getirecek; işbirliğini güçlendirecek ve bölgede refah, diyalog, istikrar ve barış için gereken çerçeveyi yaratacak; bölgesel siyasi istikrar, ekonomik kalkınmayı güçlendirecek ve fakirlikle sosyal ayrımları azaltacak ve sinerji ile ikili ilişkileri artıracak (örn. İsrail-Filistin, Güney Kıbrıs-Türkiye), bu da sürekli bölgesel işbirliğini sağlayacaktır. Rusya açısından gaz tekeli teminat altına alacak, ABD'nin ekonomik çıkarlarını destekleyecek, Avrupa'nın enerji güvenliğini artıracak ve Rusya'ya bağımlılığını azaltacaktır. Bu bağlamda Nisan 2017'de İsrail, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY), Yunanistan ve İtalya arasında İsrail gazının Avrupa'ya taşınmasını sağlayacak olan doğalgaz boru hattı inşası için ön anlaşma imzalandı. 2 bin 200 kilometre uzunluğunda dünyanın en uzun doğalgaz boru hattı olması öngörülen İsrail gazını Akdeniz'de dönecek boru hattı ile Güney Kıbrıs ve Girit

adaları üzerinden Avrupa'ya taşıyacak olan Doğu Akdeniz Boru Hattı Projesi isimli 8 yıl sürecek olan doğalgaz boru hattı projesinin 5,5 milyar dolara mal olacağı belirtiliyor. yüksek maliyetli hem de inşasının riskli olması nedeniyle İsrail, 500 kilometre uzunluğunda bir boru hattı ile doğalgazı Türkiye'ye ve buradan Avrupa'ya ulaştırmayı önceliyor.

Doğu Akdeniz'deki enerji rezervlerinin ekonomik değere dönüştürülmesi sürecinde finans modeli, ekonomik kriz ve hat maliyeti, makroekonomik iklim, Kıbrıs borç krizi, Münhasır Ekonomik Bölge, toprak meseleleri, Suriye sorunu, karasuları meseleleri dahil olmak üzere pek çok risk bulunuyor. Tehditler ve kırılmalıklar arasında öncelikle karasuyu sınırları (BM Deniz Hukuku Konvansiyonu) gelmektedir. İsrail-Filistin karasuyu sınırları, İsrail ve Lübnan arasında Münhasır Ekonomik Bölge sınırları konusunda anlaşmazlıklar, İsrail ve Mısır arasında karasuyu sınırında henüz anlaşma bulunmaması (sadece Uluslararası Mahkeme

başvuru sonrası çözebilir) yer alıyor.

Politik tehditler arasında ise bölgede süregelen savaşlar, çatışmalar, ülkeler arasındaki politik çatışmalar, politik istikrarsızlıklar, Gazze gaz bölgesinde İsrail-Filistin çatışması, Lübnan gaz meselesinde İsrail ile çatışma sayılabilir. İsrail ve Güney Kıbrıs gaz ilişkileri ve Türkiye'ye etkisi açısından değerlendirildiğinde İsrail-Güney Kıbrıs Stratejik Hattı'nda seçenekler arasında ortak İsrail-Güney Kıbrıs LNG Santrali, Kıbrıs rezervini taşıyan boru hattı, İsrail gazını Avrupa'ya taşıyan, İsrail ve Güney Kıbrıs'tan Yunanistan'a elektrik hattı yer alır. Ayrıca Doğu Akdeniz'i İtalya Trans Adriyatik Boru Hattı'na bağlayan boru hattı ile Avrasya elektrik enterkonnekte hattının inşası, Güney Kıbrıs'ın diğer ülkelerle LNG santrali projesi hakkında müzakeresi, Güney Kıbrıs için geçici çözüm, yüzen sıvılaştırma ünitesi de gündemdedir. İsrail-Türkiye Stratejik Hattı: Alternatif olarak İsrail, Türkiye ile boru hattı inşasını müzakere edebilir. Boru hattı Münhasır Ekonomik Bölge'den geçeceği

için Güney Kıbrıs'ın onayını gerektirir. Türk-İsrail İlişkileri, Rusya tarafından Avrupa gaz piyasasındaki tekeli korumak amacıyla kötüleştirilebilir. İsrail-Kıbrıs-Türkiye stratejik üçgeni, bölgedeki sorunlara çözüm olabilir.

Gaz anlaşmalarında Mısır ve İsrail ortak çıkarı açısından bakıldığında Mısır'daki siyasi istikrarsızlık enerji kesintilerine ve gaz ihracatçısı olarak kontrat yükümlülüklerini karşılayamamasına yol açtı. İsrail, Mısır'ın siyasi sebeplerle itirazına rağmen Mısır'a gaz ihraç etmek istedi. İsrail gazı Mısır'a Kıbrıs'ın transit noktası olacağı Mısır-Kıbrıs Anlaşması ile ulaşabilirdi.

Rakip olarak Rusya'nın tepkisine bakıldığında İsrail ile iyi ilişkileri, Avrupa piyasasını domine etmek için Suriye ve Güney Kıbrıs'a müdahil olması, Doğu Akdeniz'deki girişimlerinin Suriye'nin Münhasır Ekonomik Bölgesi'ne erişimini sağlaması, doğuya ihracat için yeni yollar arayışı, Gazprom'un İsrail'in Tamar gaz bölgesinden LNG çıkarma ve İsrail Leviathan gaz bölgesiyle ilgilendiğini

belirtmesi değerlendirilmesi gereken faktörlerdir.

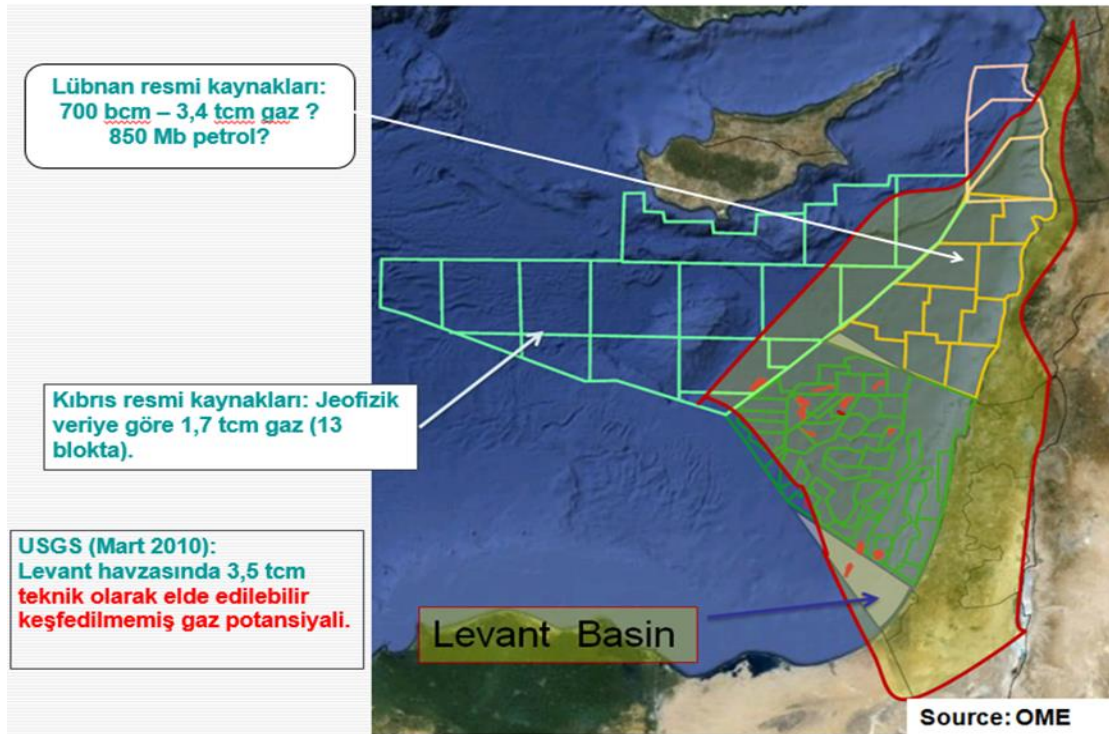
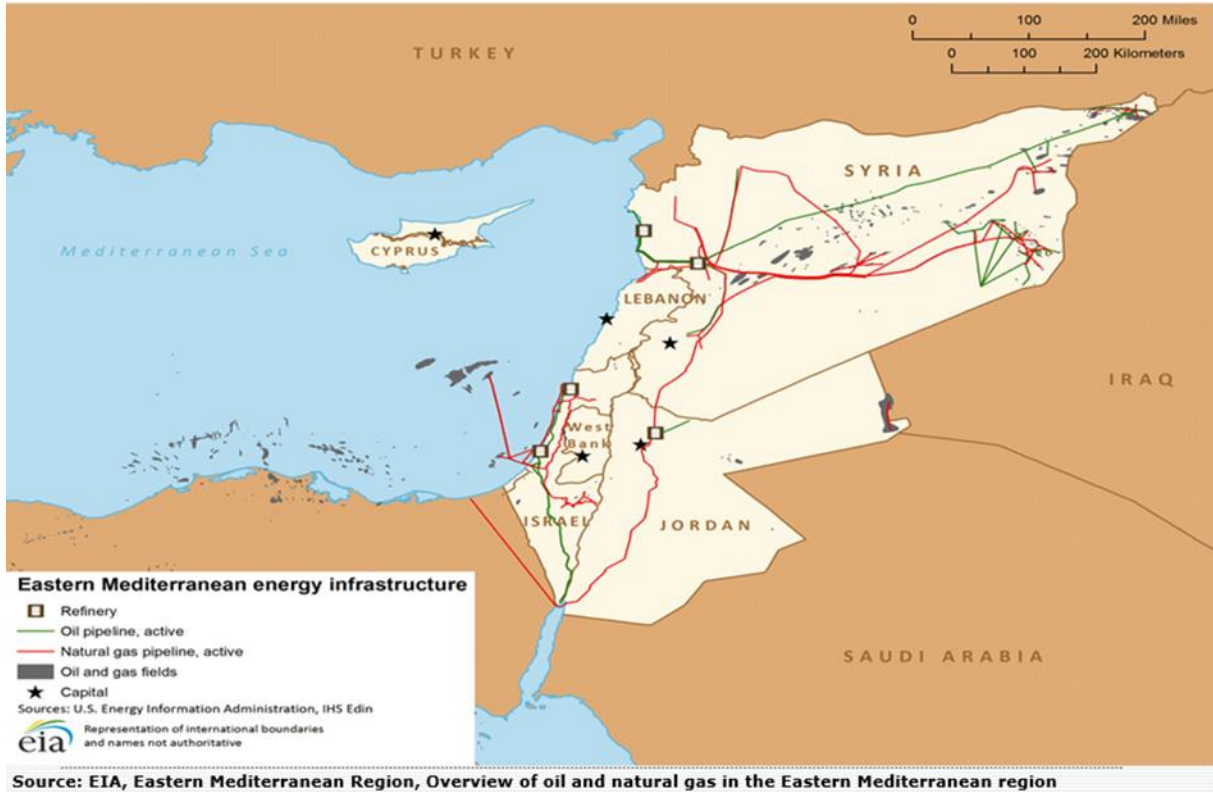
Amerikan barışı kurma ve ekonomik çıkarları açısından bakıldığında hedef barış sürecini desteklerken Amerikan ekonomik çıkarlarını gözetmekti. Filistin Ekonomik Planı, John Kerry, İsrail-Filistin işbirliği tarafından Gazze gazının çıkarılmasını destekleyebilirdi. Amerika'nın çok sayıdaki Lübnan ve İsrail Münhasır Ekonomik Bölgesi'nin çatışmasını çözme girişimi başarısız oldu. Kıbrıs meselesinin çözümünde

Amerikan şirketlerinin gazın Türkiye'ye ihracı planı gündeme geldi. Avrupa enerji güvenliği açısından Doğu Akdeniz Enerji Koridoru, Avrupa enerji çeşitlendirme planını ve Güney Kıbrıs çıkarlarını destekleyicidir. Türkiye Levant'tan faydalanırsa AB Türkiye'nin gaz ihracatından faydalanacak.

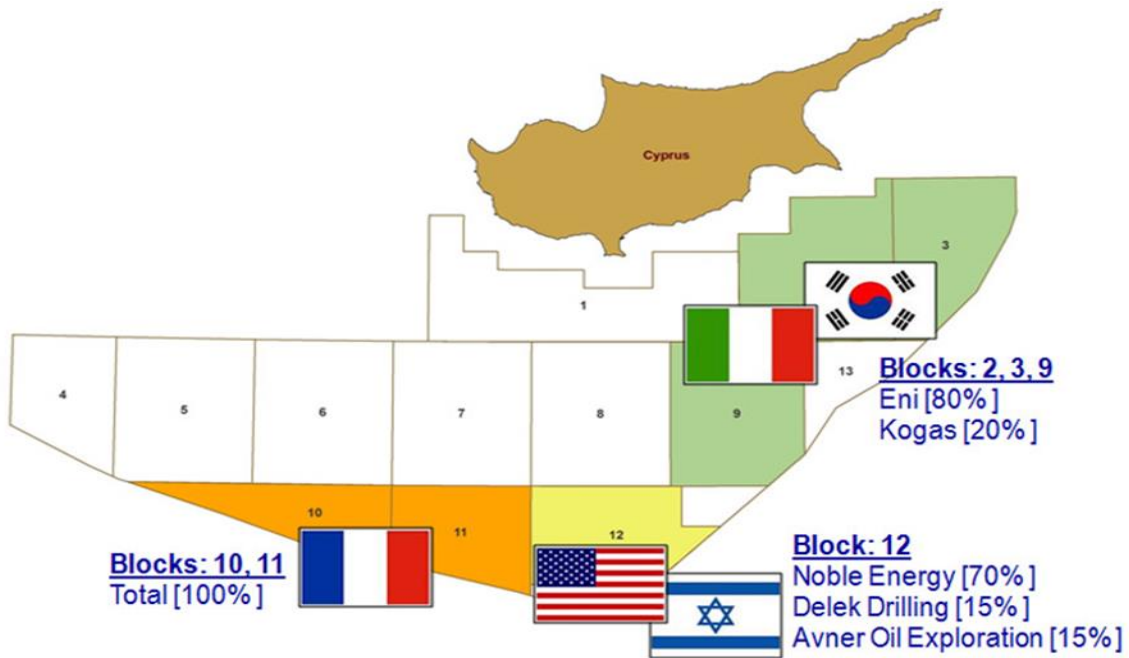
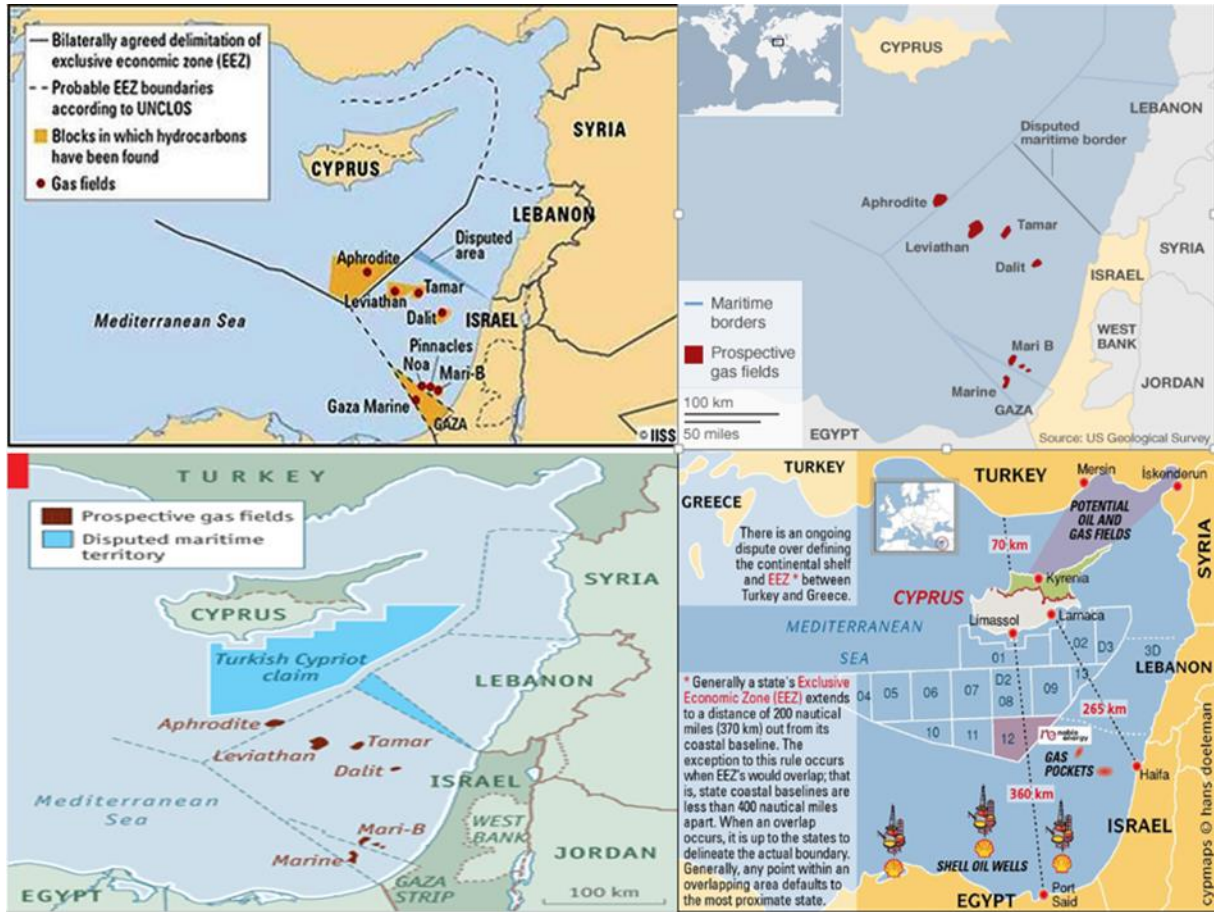
Enerji, görüldüğü üzere oyun değiştirici olarak pek çok açıdan Doğu Akdeniz'deki mevcut paradigmayı değiştirmektedir. Doğu Akdeniz halihazırda sadece

Kıbrıs meselesi ile değil, keşfedilen enerji kaynakları, bunların çıkarımı, ekonomik değer haline dönüştürülmesi ve taşınması dahil olmak üzere çeşitli açılardan pek çok oyuncunun, farklı/çakışan çıkarın, paylaşım kavgasının, yeni işbirliği ve çatışma alanlarının yer aldığı karmaşık bir bölge haline gelmiştir. Buradan yola çıkarak bölgenin pek çok yeni gelişme, çatışma, işbirliği imkanlarına gebe olduğu gündemde her gün ortaya çıkan yeni haberde de kendini göstermektedir.

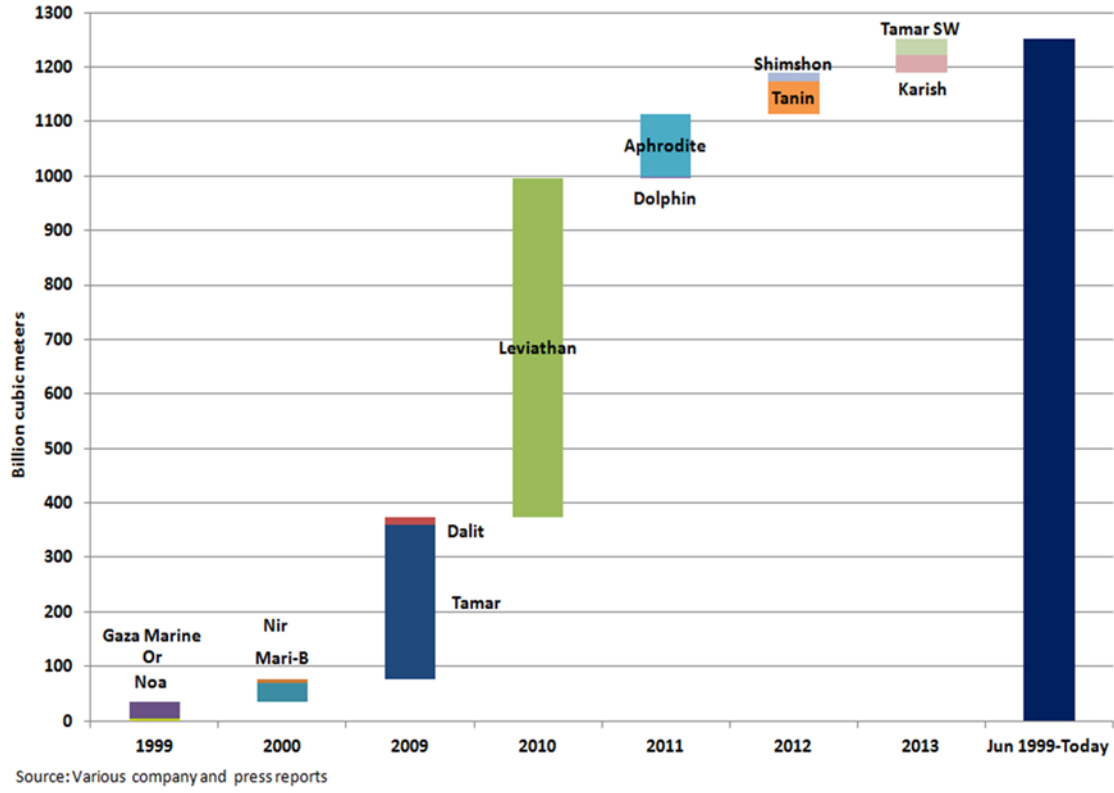

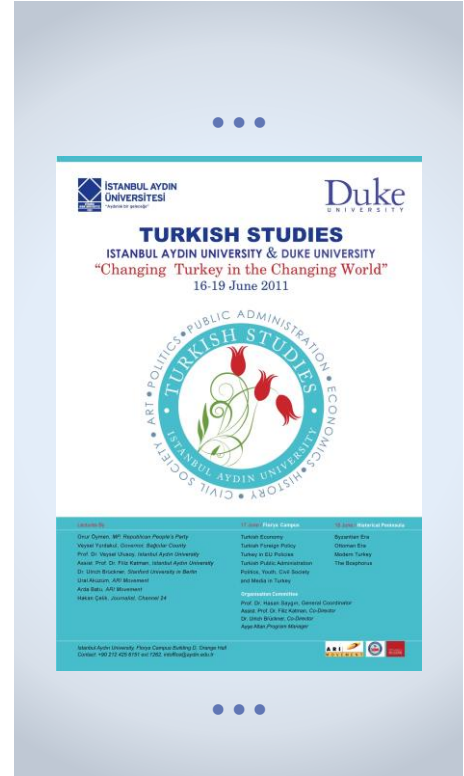
Kaynak: Karbuş, S. "Doğu Akdeniz'de Doğal Gaz Eksenli Stratejik Saflaşma ve Türkiye", Türkiye'nin Enerji Güvenliği ve Enerji Politikaları Paneli, 27 Mayıs 2015, İstanbul.

Kaynak: Karbuz, S. "Doğu Akdeniz’de Doğal Gaz Eksenli Stratejik Saflaşma ve Türkiye", Türkiye’nin Enerji Güvenliği ve Enerji Politikaları Paneli, 27 Mayıs 2015, İstanbul.

Kaynak: Karbuz, S. “Doğu Akdeniz’de Doğal Gaz Eksenli Stratejik Safılaşma ve Türkiye”, Türkiye’nin Enerji Güvenliği ve Enerji Politikaları Paneli, 27 Mayıs 2015, İstanbul.

ISTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
EPPAM
 ENERJİ POLİTİKALARI VE PİYASALARI
 UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

İstanbul Aydın Üniversitesi Enerji Politikaları ve Piyasaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

İstanbul Aydın Üniversitesi

İnönü Caddesi, No: 38, A1302

34295 Sefaköy-Küçükçekmece, İstanbul

Tel: +90 444 1 428 (24504)

Direct Tel: +90 212 411 61 70

Web: www.eppamtr.weebly.com / www.eppam.weebly.com

"Yarın için Enerji Tasarrufu, ŞİMDİ!"